

ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปลเพลงน้อย: กรณีศึกษาเพลงน้อยจากรายการ “คุณพระช่วย”

Problems and Solutions in Translating Choi Songs: A Case Study of Choi Songs

from The “Khun Phra Chuay” Variety Show

นัฐธยาน์ ทำดี (Nuttaya Thumdee)* ดร.สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง (Dr.Sujaritlak Deepadung)**

กฤตยา อกนิษฐ์ (Krittaya Akanisdha)***

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปลเพลงน้อย: กรณีศึกษาเพลงน้อยจากรายการ “คุณพระช่วย” มีวัตถุประสงค์เพื่อแปลเพลงน้อยเป็นภาษาอังกฤษ ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการแปล และนำทฤษฎีการแปลมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาที่พบในการแปลเพลงน้อยออกเป็น 3 ประเด็นคือ ปัญหาทางด้านไวยากรณ์ ปัญหาด้านการเลือกใช้คำศัพท์ และปัญหาในการแปลกวีนิพนธ์ ส่วนการแก้ไขปัญหาในการแปล มีการใช้กลวิธีที่หลากหลาย เช่น การตีความต้นฉบับ การแปลแบบเอาความ การละไม่แปล การอธิบายเพิ่ม การปรับบทแปล การแปลโดยใช้คำที่มีใกล้เคียงกับความหมายต้นฉบับ การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีการค้นคว้าข้อมูลโดยใช้อภิธานศัพท์ในการเลือกคำที่เหมาะสม คลังจอง และมีความหลากหลาย การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การสอบถามผู้รู้ในด้านการแปลทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นต้น

ABSTRACT

The objectives of this study are to translate the selected Choi Songs performed in the “Khun Phra Chuay Variety Show”, into English in order to study problems and solutions used during translation process according to translation theories and principles. According to the findings, the problems are divided into 3 categories namely: grammatical problems, wording, and poetic translation. Several solutions to the problems related to those three categories of problems are free translation, omission, explanation, equivalence and non-equivalence translation, texts adjudging, in addition, various informative resources which are also useful during the problems-solving process include thesaurus, rhyme dictionary, online dictionary, and consulting with both Thai and foreign translation experts for more possible interpretations of source meanings and appropriate translations.

คำสำคัญ: การแปล เพลงน้อย

Key Words: Translation, Choi Song

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**รองศาสตราจารย์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

***อาจารย์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

ปัจจุบันอิทธิพลต่างชาติได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนไทยมากขึ้น ส่งผลให้วัฒนธรรมไทยส่วนใหญ่ถูกละเลยและไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ในขณะที่วงเพลงพื้นบ้านอย่างเพลงฉ่อยกลับได้รับการกล่าวถึงเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการปลุกกระแสวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาครัฐและเอกชน ผันวนกับการนำเสนอรายการเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยของรายการโทรทัศน์เช่นรายการ “คุณพระช่วย” ที่มีการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมไทยในแขนงต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากเพลงฉ่อยเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีเนื้อหาสะท้อนวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของคนไทยในแง่ต่างๆ เช่น การประกอบอาชีพ, วิถีชีวิต, ความเชื่อ, ค่านิยม, ทัศนคติของคนไทย ฯลฯ การแปลเพลงฉ่อยเป็นภาษาอังกฤษโดยถ่ายทอดวัฒนธรรมจากต้นฉบับและรักษาลักษณะในบทร้อง ซึ่งในที่นี้คือ กลอนแปด ไว้ให้สมบูรณ์และใกล้เคียงกับต้นฉบับที่สุดนั้น นอกจากจะเป็นการช่วยเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติได้รับรู้ ยังก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านวิชาการแปล และสามารถใช้เป็นแนวทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจเรื่องการแปลบทกวีต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ศึกษาปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่พบในการแปลเพลงฉ่อยเป็นภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและวิธีแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปลเพลงฉ่อยจากรายการ “คุณพระช่วย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ และศึกษาค้นคว้าและวิธีแก้ไขปัญหามาตามขั้นตอน ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อมูล ซึ่งในที่นี้หมายถึงตอนต่างๆ ของช่วง “จำอวดหน้าบ้าน” ที่ได้ผลิตและจัดจำหน่ายเป็นดีวีดี 1 แผ่นรวมชุด 1-5 ทั้งสิ้น 24 ตอน ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ร่วมกับ บริษัท เอเชีย จำกัด ปี พ.ศ. 2553 เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่

ชุดที่ 1 มี 4 ตอน คือ 1.ทักทาย 2.เสริมสวย 3. เป็นเรื่อง 4.คลินิก

ชุดที่ 2 มี 5 ตอน คือ 1.โรงพัก 2.นิทานเมีย 3.เงินผ่อน 4.ประหยัด 5.ชีวิตคิดขำๆ

ชุดที่ 3 มี 5 ตอน คือ 1.ร้านตัดผม 2.คนบ้า 3. ขุนแผน 4.หอย 5.เทศกิจ

ชุดที่ 4 มี 5 ตอน คือ 1.จันทโครพ 2.หมอนวด 3.พยัญชนะไทย 4.ยายขายของ 5.แพชั่น

ชุดที่ 5 มี 5 ตอน คือ 1.สนทนาภาษาเพื่อน 2.ผัวเมียละหើใจ 3.ทองเทียว 4.โตขึ้นอยากเป็นอะไร 5.คนกับควาย

2. การคัดเลือกข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดประเภทของเนื้อหาในเพลงฉ่อยแต่ละตอน โดยแบ่งประเภทออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1) การประกอบอาชีพ ได้แก่ คลินิก, ร้านตัดผม, หมอนวด, ยายขายของ, เงินผ่อน, เสริมสวย, เทศกิจ

2) เรื่องชายหญิง ได้แก่ นิทานภรรยา, ผัวเมียละหើใจ, แพชั่น

3) ความเป็นไทย ได้แก่ ขุนแผน, จันทโครพ, พยัญชนะไทย, ชีวิตคิดขำๆ, คนกับควาย, ประหยัด, เป็นเรื่อง, สนทนาภาษาเพื่อน, ทองเทียว, หอย

4) เรื่องต่างๆ ไป ได้แก่ ทักทาย, คนบ้า, โดจิ้น
อยากเป็นอะไร, โรงพัก

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ ผู้วิจัยได้คัดเลือกตอนที่
ที่จะใช้แปลทั้งหมด 8 ตอน แต่ละตอนมีความยาว
ประมาณ 10 นาทีโดยเฉพาะช่วงร้องน้อย ผู้วิจัยได้
คัดเลือกตอนที่มีความท้าทายในการแปลทั้งในด้าน
ความโดดเด่นในเรื่องการใช้ภาษา และเนื้อหาที่เด่นชัด
ทางวัฒนธรรมไทยเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์
นำมาแปลและศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่ใช้
ในการแปล ได้แก่ หวย, ยายชายของ, นินทาภรรยา,
แพ้งั้น, ชีวิตดีๆ, คนกับควาย, ทักทาย, และ โดจิ้น
อยากเป็นอะไร

3. การแปลและการทดสอบบทแปล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการ
แปลเพลงน้อยดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาต้นฉบับที่จะใช้ในการแปล
โดยการอ่านเนื้อร้องในแต่ละตอนที่คัดเลือกไว้ และ
ศึกษาตีความทั้งความหมายโดยตรง และความหมาย
โดยนัย

3.2 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัย
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแปลภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษ การแปลกวีนิพนธ์ และการแปลมุขตลก
เพื่อใช้ในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาระหว่าง
กระบวนการแปล และวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ

3.3 ลงมือแปลครั้งที่ 1

3.4 ทบทวนฉบับแปลร่างที่ 1 และ
ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในจุดที่มีปัญหาปรับปรุงและ
แก้ไขบทแปลในเรื่องไวยากรณ์ และแก้ไขบทแปลให้มี
ความคล่องจงตามฉันทลักษณ์ที่กำหนดไว้

3.5 ส่งบทแปลให้เจ้าของภาษา
ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา การตีความ
ความสละสลวย ฯลฯ

3.6 นำบทแปลกลับมาแก้ไขปรับปรุง
จนกว่าจะสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการแปลและ วิธีการแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปล

4.1 วิเคราะห์ปัญหา และวิธีการแก้ไข
ปัญหาที่พบระหว่างกระบวนการแปลตามแต่ละ
ขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ต้นฉบับ การลงมือแปล
การแก้ไขปัญหาที่ใช้ในการแปล รวมไปถึงการนำ
ทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลเพลงน้อยมาใช้ในการวิเคราะห์
ปัญหาเหล่านั้นด้วย

4.2 สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอ
วิธีการแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัย

จากการแปลเพลงน้อยเป็นภาษาอังกฤษโดย
รักษาลักษณะตามต้นฉบับ ผู้วิจัยพบว่า มี 3 ปัญหา
หลักคือ ปัญหาทางด้านไวยากรณ์ ปัญหาด้านการ
เลือกใช้คำศัพท์ และปัญหาในการแปลกวีนิพนธ์

1. ปัญหาทางด้านไวยากรณ์

ความแตกต่างทางไวยากรณ์ของภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษถือเป็นประเด็นหลักที่ส่งผลกระทบต่อ
การแปล ทั้งนี้ผู้แปลจะต้องรู้เท่าทันความแตกต่าง
เหล่านั้นและปรับใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับ
ไวยากรณ์ในฉบับแปล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหา
ทางด้านไวยากรณ์ที่พบในการแปลเพลงน้อยได้แก่ การ
แปลประธานของประโยค การปรับบทแปล และการ
แปลหน่วยคำพิเศษ

- การแปลประ찬ของประโยค

ผู้วิจัยพบว่า ในเพลงน้อยจะมีการละประ찬ของประโยคอยู่บ่อยครั้ง เช่นเดียวกันกับโครงสร้างภาษาไทยที่มักจะมีการละประ찬ในประโยค ซึ่งตรงกับที่ ปฐมา อักษรจรุง (2545: น. 47) กล่าวไว้ว่า “ภาษาไทยเป็นภาษาที่ละสรรพนามได้หากบริบทเอื้ออำนวย” ซึ่งแตกต่างกับโครงสร้างภาษาอังกฤษที่หากไม่มีประ찬ในประโยค จะทำให้ประโยคไม่สมบูรณ์ และผิดหลักไวยากรณ์ การแปลประ찬ของประโยคจึงเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขในการแปลเพลงน้อยเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากวิธีแปลคำต่อคำ (word-by-word) หรือแปลตรงตัวแล้ว การแปลเอาความและหาประ찬ที่เหมาะสมให้กับประโยคในฉบับแปลจึงถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

สถานการณ์: น้ำโขงร้องเกริ่นก่อนจะเข้าสู่ท่อนในตอน คนกับควาย (ตอนคนกับควาย)

ต้นฉบับ:

ผู้พูด	วรรค 1	วรรค 2
น้ำโขง:	วันนี้จะร้องเพลงน้อยให้ร่อยล้น	จะร้องเรื่องคนกับควาย

ฉบับแปล:

Speaker	Verse 1	Verse 2
Na'Yong:	Today we'll sing along.	It's a song about buffalo's life.

จากต้นฉบับ “วันนี้จะร้องเพลงน้อยให้ร่อยล้นจะร้องเรื่องคนกับควาย” จะเห็นได้ว่า ในวรรคที่ 1 และวรรคที่ 2 มีการละประ찬ในประโยค กล่าวคือ เมื่อเริ่มร้องผู้ร้องก็เอ่ยขึ้นมาทันทีว่าจะทำอะไรโดยไม่มี การระบุผู้กระทำ ผู้วิจัยได้อนุมานจากบริบทว่า ประ찬ของประโยคคือ ผู้ทำการแสดง ซึ่งได้แก่ น้ำโขง น้ำพวง และน้ำนาง หมายความว่า ประ찬ในวรรคแรกนี้คือ “พวกเรา” หรือ Pronoun “we” ส่วนในวรรคที่สอง ผู้วิจัยแปลเอาความโดยใช้ประ찬อุปโลกน์ (Pseudo Subject) (ปฐมา อักษรจรุง, 2545: น. 46) หรือ ประ찬ที่ไม่มีตัวตนคือ “it” เพื่อขยายความกริยา “sing” ว่าเป็นเพลงอะไร ดังในวรรคที่ 2 คือ “It's a song about buffalo's life”

- การปรับบทแปล

ในการแปลเพลงน้อยเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากผู้วิจัยจะต้องเผชิญกับปัญหาความแตกต่างด้านโครงสร้างภาษาแล้ว ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของต้นฉบับและฉบับแปลก็ถือเป็นเรื่องที่สำคัญ หากปราศจากการปรับบทแปล อาจทำให้การแปลเกิดการสับสนและไม่สามารถสื่อความหมายได้ครบถ้วน ดังที่สัจฉวี สายบัว (2553: น. 63-64) เสนอข้อกำหนดในการปรับบทแปลว่า การปรับบทแปลจะเกิดขึ้นใน 2 กรณีคือ เมื่อมีความจำเป็นที่จะทำให้บทแปลนั้นอ่านเข้าใจง่ายขึ้น และมุ่งให้ภาษาในบทแปลสามารถสื่อความหมายที่เทียบเคียงกับความหมายในต้นฉบับ (equivalent meaning) ซึ่งสามารถปรับได้ 2 ระดับคือ ระดับคำ หมายถึง คำ สำนวน หรือโวหาร และระดับโครงสร้างของภาษา ซึ่งหมายถึง เสียง โครงสร้างของคำ โครงสร้างของประโยค และโครงสร้างของการเรียงลำดับกลุ่มประโยคเข้าเป็นหน่วยภาษาที่ใหญ่ขึ้น เช่น ย่อหน้า หรือบทความ เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2

สถานการณ์: น้ำโย่งพยายามจะสอนน้ำพวงซึ่งรับบทเป็นให้ไหว (ตอนชีวิตคิดข้า)

ต้นฉบับ:

ผู้พูด	วรรค 1
น้ำโย่ง:	นี่ เอามือพนมก้ม สวัสดิ์จ้า...

ฉบับแปล:

Speaker	Verse 1
Na'Yong:	Look carefully, 'Sawaddee'...

ผู้วิจัยใช้วิธีการปรับโครงสร้างของคำในระดับเสียงหมายถึง การยืมคำเดิมลงมาใช้ในบทแปล หรือที่เรียกกันว่า “การทับศัพท์” (สัจฉวี, 2553) เพื่อถ่ายทอดคำว่า “สวัสดิ์” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ทักทายในภาษาไทย เช่นเดียวกับ Hi, Hello ในภาษาอังกฤษ

- การแปลหน่วยคำพิเศษ

หน่วยคำ (Morpheme) หมายถึง น. หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษาซึ่งมีความหมาย อาจมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของคำหรือเป็นคำก็ได้ แบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ หน่วยคำอิสระ คือ หน่วยคำที่ปรากฏตามลำพังได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ในภาษาไทยมักมี- หน่วยคำพิเศษที่แสดงการร้องขอความสุภาพหรือแสดงอารมณ์ปรากฏอยู่บ่อยครั้ง เช่น ค่ะ ครับ ขอรับ จะ ะ โวย เอะ นะ นะ (วิญญู กอปรสิริพัฒน์, 2549: น. 27) เช่นเดียวกันกับในเพลงน้อยที่มีการใช้หน่วยคำพิเศษร่วมด้วยในเรื่อง ผู้วิจัยจะต้องเก็บรายละเอียดในการแปลหน่วยคำเหล่านั้นให้ได้มากที่สุด

ตัวอย่างที่ 3

สถานการณ์: น้ำโย่งร้องน้อยเพื่ออธิบายความแตกต่างของคนกับควาย (ตอนคนกับควาย)

ต้นฉบับ:

ผู้พูด	วรรค 1	วรรค 2
น้ำโย่ง:	เอย คนกับควาย ใครมีค่า	ท่านลองคิดสิว่าคน หรือควาย

ฉบับแปล:

Speaker	Verse 1	Verse 2
Na'Yong:	To compare human and buffalo,	you know, which is more admired?

คำว่า “สิ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) หมายถึง คำประกอบท้ายคำอื่นเพื่อเสริมข้อความให้เด่น ให้ชัด หรือให้สละสลวย เป็นต้น โดยมากใช้กับกริยาเป็นเชิงบังคับ เชิญชวน หรือ รับคำ เช่น ไปสิ, มาสิ, ซิ หรือซี้ ก็ว่า จากต้นฉบับผู้พูดใช้คำว่า “สิ” คู่กับกริยาคำว่า “คิด” คือ “คิดสิ” เป็นการพูดเชิญชวนเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังติดตามในเรื่องที่ตนเองต้องการจะพูด และมีจุดประสงค์เพื่อชักชวนผู้ฟังให้คล้อยตามสิ่งที่ตนกำลังพูด ผู้วิจัยใช้วิธีการแปลเอาความเป็น “you know” (IFML) ซึ่งหมายถึง “used as a pause while speaking or while thinking of what to say next or how to say it. Some people say you know or at the end of a statement to make sure the person they are talking to understands.” (Cambridge Online Dictionary) คือ ใช้เพื่อเป็นการหยุดชั่วคราวในขณะที่กำลังพูดอยู่เพื่อใช้ความคิด หรือ

บางครั้งอาจพูดเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่ตนกำลังพูดอยู่

2. ปัญหาการแปลคำศัพท์

การเลือกใช้คำศัพท์ในการแปลเพลงน้อยถือว่ามีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากเพลงน้อยมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเฉพาะทางวัฒนธรรมไทย และมีข้อจำกัดในการแปลมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบฉันทลักษณ์ จำนวนพยางค์ เสียง หรือสระในแต่ละวรรค ทำให้การเลือกใช้คำศัพท์เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการแปลเพลงน้อยซึ่งอาจทำให้บทแปลมีความไพเราะ และสื่อความได้ครบถ้วน หรืออาจก่อให้เกิดความสับสนในการแปลก็เป็นได้หากผู้แปลขาดความเชี่ยวชาญในการแปล ปัญหาการแปลคำศัพท์แบ่งงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การแปลการเล่นคำและการตีความและการถ่ายทอดความหมาย

- การแปลการเล่นคำ

ผู้วิจัยพบว่าในเพลงน้อยมักจะมีการสร้างมุขตลกด้วยการเล่นคำมากที่สุด เช่น การสร้างคำใหม่ การใช้คำพ้อง การเล่นคำที่มีหลายความหมาย เป็นต้น กลวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการแปลการเล่นคำประกอบด้วย การแปลแบบเอาความ แปลแบบเทียบเคียงที่มีความหมายตรงกัน แปลให้เกิดความเข้าใจผิด เช่นเดียวกับต้นฉบับ และแปลโดยรักษาอารมณ์ของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

สถานการณ์: น้ำโย่งนินทาภรรยาตนเองถึงเหตุการณ์หลังจากที่จับจ่ายใช้สอยที่ห้างสรรพสินค้าเสร็จแล้ว เขาและภรรยาได้วางของที่ซื้อมาไว้ข้างๆ รถเพื่อที่จะทยอยขนของขึ้นรถ (ตอนนินทาภรรยา)

ต้นฉบับ:

ผู้พูด	วรรคหน้า	วรรคหลัง
น้ำโย่ง:	จะขนของขึ้นรถ	แล้วพอได้ก็รับรถเขา จะช่วยขนให้
	ถามเมียฉันด้วย ความหวังดี	ว่าของคุณพี่มีขนเยอะ ไหม
	เมียนั่นบอก ถามพี่ ฉันดูสิ เมียนั่นบอก ถามพี่ฉันดูสิ	แกมาถามอย่างนี้นี่นะ ฉันอาย

ฉบับแปล:

Speaker	Verse 1	Verse 2
Na'Yong:	A car taker helped us immediately,	helped to carry things up inside.
	He asked my wife suddenly,	“these are all things to carry, right?”
	She said “you have to ask my hubby”	“Am I hairy? I can't reply”

จากตัวอย่างนี้ ต้นฉบับเล่นคำว่า ขน ในคำว่า “ขนของ” กับคำว่า “ขนมนุษย์” ซึ่งมีลักษณะพ้องรูปและพ้องเสียงกัน ต้นฉบับตีความคำพูดของเด็กที่รับรถผิด คิดว่าเขาถามตนเองเกี่ยวกับ ขน ในที่ลับ ไม่ใช่ ขนของ เห็นได้จากประโยคที่ว่า “ถามพี่ฉันดูสิ แกมาถามอย่างนี้นี่นะ ฉันอาย” ผู้วิจัยไม่สามารถใช้การแปลแบบตรงตัวได้ เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงใช้การแปลแบบเทียบเคียงที่มีความหมายตรงกัน ในความหมายที่หนึ่งคือ “carry” และความหมายที่สองคือ “hairy” ซึ่งเป็นการเล่นเสียง /I/ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถแปลการเล่นคำพ้องเสียงเช่น

เดิวกำในต้นฉบับได้ ผู้วิจัยจึงเลือกแปลเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิดตามต้นฉบับ โดยการทำให้เกิดมุขตลกที่กรรขาของน้ำโขงฟังสิ่งที่ได้ก็รับรตพุดคิดเพราะหูไม่ตีการใช้คำว่า hairy คือ “ขนคก” สามารถสื่อได้ถึงสิ่งที่ต้นฉบับต้องการ คือทำให้ผู้ถูกถามเกิดอาการเงินอาย การเลือกใช้คำนี้ นอกจากจะรักษาความหมายได้ใกล้เคียงต้นฉบับที่สุดแล้ว ยังสามารถเล่นคำพ้องเสียงได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับอีกด้วย

- การตีความและการถ่ายทอดความหมาย

ในการแปลภาษาแม่เป็นภาษาต่างประเทศแม้ว่าผู้แปลไม่ต้องใช้ความพยายามมากนักในการตีความต้นฉบับแต่ก็ต้องใช้ความรู้และความระมัดระวังในการเลือกใช้คำ สำนวนภาษา และชนิดของภาษาให้ถูกต้องกับต้นฉบับเพื่อหลีกเลี่ยงภาษาที่ผิดเพี้ยนจากภาษาที่ใช้จริงในภาษาแปล (ปฐมา อักษรจรุง, 2545: น.88) ในขณะที่เพลงล้อขมมักจะมีการใช้คำที่มีความหมายหลายนัยเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผู้วิจัยจึงต้องตีความเนื้อหาของต้นฉบับให้ถูกต้องก่อนที่จะถ่ายทอดเป็นภาษาในฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 5

สถานการณ์: น้ำพวงพุด ไอ้จ๋อวกับน้ำโขงและน้ำนางว่าเมียของตนนั้นเป็นคนประหยัดมัธยัสต์ที่สุด (ตอนนินทากรรขา)

ต้นฉบับ:

ผู้พูด	วรรค 1	วรรค 2
น้ำพวง:	ถ้าพุดถึงเรื่องมัธยัสต์	เมียฉันประหยัดกว่าเมียใคร

ฉบับแปล:

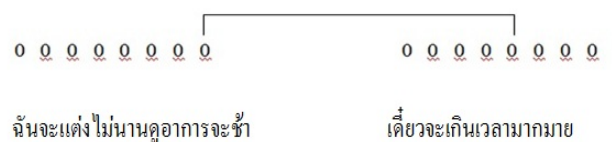
Speaker	Verse 1	Verse 2
Na'Puang:	I'm sure enough my wife is saving.	She is managing for spending each time.

ในตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยแปลคำศัพท์โดยใช้ทฤษฎีการแปลคำหรือสำนวนภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกัน (Equivalence) ของ พิมพันธุ์ เวสสะโกศล (2555: น. 51) คือ การทดแทนข้อความภาษาหนึ่งด้วยข้อความอีกภาษาหนึ่ง คำว่ามัธยัสต์ หมายถึง พอเพียง, อดออม ในบริบทนี้หมายถึง การใช้จ่ายอย่างพอเพียง ซึ่งตรงกับคำว่า saving (adj.) thrifty, economical ในภาษาอังกฤษ

3. ปัญหาการแปลกวีนิพนธ์

เพลงล้อขมที่นำมาวิเคราะห์นั้น มีลักษณะฉันทลักษณ์เช่นเดียวกับกลอนแปด หรือกลอนสุภาพ คือ คำในวรรคมีตั้งแต่ 8-10 คำ คำสุดท้ายของวรรคหน้าจะส่งสัมผัสมาที่คำที่ 4 ของวรรคหลัง และลงท้ายวรรคหลังด้วยเสียง ไล- เรียกว่า “กลอนไล”

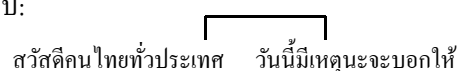
ตัวอย่างแผนผังการสัมผัสคำ

ตัวอย่างที่ 6

(ตอนหวย)

ต้นฉบับ:

ฉบับแปล:

Good to see you guys here today. I'm gonna play and sing for a while.

ในบทแรกคือ "สวัสดิคนไทยทั่วประเทศ" วันนี้มีเหตุที่จะบอกให้" พยางค์สุดท้ายของวรรคแรก คือ "เทศ" เป็นเสียง - ซึ่งสัมพันธ์กับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 คือคำว่า "เหตุ" ตามฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และลงท้ายวรรคที่ 2 ด้วยกลอนใด คือคำว่า "ให้" ซึ่งเป็นเสียงสระ - ผู้วิจัยได้แปลโดยรักษาคำคล้องจองตามฉันทลักษณ์ คือ "Good to see you guys here today. I'm gonna play and sing for a while." จากบทแปล คำสุดท้ายของวรรคแรกคือ คำว่า "today" คำว่า day ซึ่งมีเสียงสัมพันธ์กับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 คือคำว่า "play" ซึ่งเป็นเสียง /ei/ และคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 คำว่า "while" ก็เป็นเสียงเดียวกับกลอนใด คือเสียง /ai/ ในภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยได้แปลแบบเอาความ เพื่อให้ฉบับแปลมีความกระชับ และง่ายต่อการรักษาศัพท์อีกทั้งผู้วิจัยเห็นว่าการแปลแบบเอาความจะสามารถรักษาความหมายตามต้นฉบับได้ใกล้เคียงที่สุด ดังตัวอย่าง "สวัสดิคนไทยทั่วประเทศ" แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า "Good to see you guys here today" แปลว่า ยินดีที่ได้พบทุกคนในวันนี้ คำว่า สวัสดิ แปลเป็นคำทักทายในภาษาอังกฤษว่า Good to see you ในวรรคที่ 2 "วันนี้มีเหตุที่จะบอกให้" หมายถึง วันนี้มีประเด็นบางอย่างจะมาเล่าให้ฟัง แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า "I'm gonna play and sing for a while" ซึ่งเป็นแปลแบบเอาความว่า วันนี้จะมาแสดง (ร้อง, เล่น) อะไรบางอย่าง ผู้วิจัยแปลเป็นภาษาอังกฤษแบบไม่เป็นทางการเช่นเดียวกับต้นฉบับเพื่อให้ระดับของภาษามีความใกล้เคียงกับ

ต้นฉบับ เช่นเดียวกัน คำว่า "นะจะบอกให้" ผู้วิจัยใช้คำว่า "gonna" ซึ่งเป็นคำที่ไม่เป็นทางการของ "going to" ที่แปลว่า "จะ"

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการแปลเพลงน้อยกรรมศึกษา เพลงน้อยจากรายการคุณพระช่วยเป็นภาษาอังกฤษ พบว่าปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในการแปลน้อยคือ ปัญหาทางด้านไวยากรณ์ ปัญหาด้านการเลือกใช้คำศัพท์ และปัญหาในการแปลกวีนิพนธ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาในเพลงน้อยจะมีการเล่นมุขตลกเป็นหลัก เช่น การสร้างคำใหม่ การใช้คำพ้อง การเล่นคำที่มีหลายความหมาย เป็นต้น การแปลมุขตลกในเพลงน้อยจึงทำได้ยากยิ่ง ผู้วิจัยต้องประสบปัญหาการแปลไม่ได้ การถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับไม่ครบถ้วน การแปลไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีที่หลากหลายในการแปล เช่น การใช้คำหรือสำนวนภาษาอังกฤษที่มีความหมายเหมือนกัน, การใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน, การแปลเอาความ, การปรับบทแปล, การแปลตรง, การใช้การอธิบายเพิ่มเติม เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พบภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในเพลงน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยทั้งในอดีตและการเปลี่ยนแปลงอันมีผลกระทบมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น แฟชั่นการแต่งกายในสมัยนี้ วัฒนธรรมการประกอบอาชีพทางอาชีพของคนไทยที่ยังคงอยู่จนถึงในปัจจุบัน ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อและศาสนา และลักษณะของครอบครัวไทย

เอกสารอ้างอิง

- ภารดี ตั้งแต่ง. การศึกษากลวิธีการแปลมุขตลกอเมริกัน เป็นภาษาไทย: กรณีศึกษาละครโทรทัศน์ เรื่อง Friends [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา]. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล; 2545.
- มทนา ดวงรัตน์. คู่มือแปลไทยเป็นอังกฤษ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2523.
- พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล. การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2555.
- สัญวิ สายบัว. หลักการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2553.
- ลิทธา พินิจภูวดล. คู่มือนักแปลอาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์; 2542.
- วิษณุ กอปรสิริพัฒน์. การแปลตามหลักภาษาศาสตร์. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: มหาสารคาม; 2549.
- Catford, J.C. A linguistic theory of translation. Oxford: Oxford University Press; 1965.